

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
БЕСПАРТОЧНОЇ ОЛЕНИ ІВАНІВНИ
про дисертацію
Прусака Павла Вікторовича
на тему «Підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових
стратегій у супроводі клієнтів»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами.

Представлена дисертаційна робота присвячена вирішенню важливої науково-практичної проблеми – удосконаленню професійної підготовки майбутніх психологів з урахуванням сучасних тенденцій розвитку психологічної допомоги, що дедалі більше орієнтується на підтримку особистісного зростання, самореалізації та розвитку ресурсного потенціалу клієнта. У цьому контексті інтеграція коучингових стратегій у діяльність психолога постає як закономірний етап трансформації професійної практики. Водночас, як засвідчує аналіз дисертації, у системі вищої освіти відповідна підготовка не має достатньої цілісності та методичного забезпечення, що обґрунтовує доцільність і своєчасність виконаного дослідження. Отже, обрана тема є актуальною як у науковому, так і в практичному вимірах.

Тема дисертації має безпосередній зв'язок із пріоритетними напрямками досліджень кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля», проведених у межах комплексних наукових тем «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784), «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження характеризується достатнім рівнем наукової обґрунтованості отриманих результатів. Автором продемонстровано здатність до системного аналізу проблеми, що проявляється у логічній послідовності викладу матеріалу, узгодженості мети, завдань і висновків, а також у коректному доборі методів дослідження.

Обґрунтованість положень підтверджується: комплексним використанням теоретичних та емпіричних методів; належною організацією педагогічного експерименту; використанням методів статистичної обробки даних; відповідністю отриманих результатів поставленим завданням.

Загалом дослідження вирізняється належним рівнем методологічної культури та аргументованістю наукових висновків.

3. Наукова новизна та достовірність результатів.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробленні та експериментальному обґрунтуванні цілісного системного підходу до формування готовності майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у професійній діяльності. Важливим є те, що зазначений підхід не обмежується окремими елементами підготовки, а передбачає інтеграцію змістових, процесуальних і результативних складників у межах науково обґрунтованої педагогічної системи.

До безумовних здобутків дослідження слід віднести уточнення та поглиблення понятійно-категоріального апарату, пов'язаного з коучинговою діяльністю у психологічній практиці. Автором запропоновано інтерпретацію ключових понять («коучинг», «коучингові стратегії», «психологічний супровід», «готовність до застосування коучингових стратегій»), що відзначається логічною узгодженістю та теоретичною виваженістю.

Науково значущим є обґрунтування структури досліджуваної готовності як інтегративного особистісно-професійного утворення, що включає взаємопов'язані компоненти, а також розроблення критеріїв і показників її сформованості, які

забезпечують можливість діагностики та оцінювання рівня підготовленості майбутніх фахівців.

Окремої уваги заслуговує методологічна основа дослідження, яка базується на поєднанні низки взаємодоповнювальних підходів (системно-діяльнісного, холістичного, синергетичного, партисипативного, акмеологічно-рефлексивного). Таке поєднання дозволило забезпечити багатовимірний аналіз досліджуваного феномена та обґрунтувати його як складне, динамічне утворення.

Важливим аспектом наукової новизни є також розроблення та впровадження авторської науково-педагогічної системи, яка передбачає інтеграцію коучингових стратегій у зміст і організацію професійної підготовки майбутніх психологів та орієнтована на формування їх готовності до практичної діяльності.

Достовірність отриманих результатів забезпечується логікою побудови дослідження, що передбачає послідовний перехід від теоретичного аналізу до експериментальної перевірки; використанням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження; достатньою репрезентативністю вибірки та тривалістю педагогічного експерименту; а також застосуванням методів математичної статистики для обробки та інтерпретації отриманих даних.

Узгодженість теоретичних положень і емпіричних результатів, а також позитивна динаміка показників сформованості досліджуваної якості підтверджують наукову обґрунтованість і практичну релевантність запропонованих рішень.

4. Значущість отриманих результатів для науки і практичного використання.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у поглибленні наукових уявлень про зміст і структуру професійної підготовки майбутнього психолога в умовах розширення спектра сучасної психологічної допомоги. Робота сприяє уточненню ролі коучингового підходу як складника професійної діяльності психолога, зокрема в частині орієнтації на ресурсний потенціал клієнта, розвиток його автономності та відповідальності за прийняття рішень.

Важливим є те, що дослідження розширює теоретичні засади формування професійної готовності майбутніх психологів, конкретизуючи її зміст через інтеграцію коучингових стратегій у систему професійної підготовки. Це дозволяє розглядати підготовку психолога не лише як засвоєння знань і методів, а як формування здатності до гнучкої, партнерської та рефлексивно організованої взаємодії з клієнтом.

Практичне значення дисертації є особливо вагомим і полягає у розробленні, апробації та впровадженні комплексу освітніх рішень, спрямованих на модернізацію професійної підготовки майбутніх психологів. Запропоновані автором підходи мають прикладний характер і можуть бути безпосередньо інтегровані в освітній процес закладів вищої освіти.

Зокрема, практична цінність дослідження виявляється у: цілеспрямованому оновленні змісту професійно орієнтованих дисциплін через включення коучингових завдань, вправ і супервізійних форматів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю; розробленні та впровадженні спеціалізованих освітніх компонентів, зокрема курсів, спрямованих на формування коучингових умінь і навичок у майбутніх психологів; використанні практико-орієнтованих форм навчання (рольові моделювання, мікросесії, аналіз кейсів, супервізійні обговорення), які створюють умови для набуття студентами реального досвіду професійної взаємодії; залученні інституційних ресурсів (навчально-практичні центри, супервізійні студії, програми підвищення кваліфікації), що дозволяють організувати підготовку в умовах, максимально наближених до реальної психологічної практики.

Суттєвою перевагою запропонованих рішень є їх спрямованість на створення безпечного освітнього середовища, у межах якого здобувачі освіти можуть апробувати коучингові стратегії, здійснювати рефлексивний аналіз власної діяльності та поступово формувати професійну ідентичність.

Отримані результати можуть бути використані не лише у підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія», але й у системі

післядипломної освіти, підвищення кваліфікації фахівців, а також у практичній діяльності психологів, що працюють у сфері консультування, коучингу та психологічного супроводу.

Таким чином, результати дослідження мають виразне прикладне спрямування та створюють реальні передумови для підвищення якості професійної підготовки майбутніх психологів у сучасних умовах.

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в наукових фахових виданнях.

Результати дисертаційного дослідження пройшли достатню апробацію, відображені у наукових публікаціях автора, представлені на конференціях різного рівня, що підтверджує їх наукову валидність та практичну значущість. Кількість та якість публікацій відповідає чинним нормативним вимогам МОН України щодо публікаційної активності здобувача ступеня доктора філософії.

6. Відповідність структури та змісту дисертації вимогам.

Композиційна побудова дисертаційної роботи є виваженою та відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень такого рівня. Структура забезпечує послідовне розгортання авторського задуму – від теоретичного осмислення проблеми до її практичної перевірки, що свідчить про внутрішню логіку та цілісність дослідження.

Перший розділ має виразно аналітичний і концептуальний характер. У ньому автором здійснено систематизацію та критичне осмислення наукових підходів до проблеми підготовки майбутніх психологів, зокрема в контексті впровадження коучингових стратегій у професійну діяльність. У межах розділу уточнено зміст ключових понять, окреслено теоретичні засади дослідження та сформовано концептуальну рамку, що визначає подальшу логіку роботи. Важливо, що теоретичний аналіз не має декларативного характеру, а підпорядкований завданню побудови авторської моделі формування відповідної готовності.

Другий розділ носить прикладний і експериментальний характер та спрямований на перевірку ефективності запропонованих теоретичних положень. У

ньому обґрунтовано організацію педагогічного експерименту, розкрито зміст і особливості впровадження авторської системи підготовки, а також представлено результати її реалізації. Автор демонструє послідовність у переході від теоретичних конструкцій до їх практичної апробації, що свідчить про цілеспрямованість дослідницької логіки.

Зміст обох розділів перебуває у тісному взаємозв'язку: теоретичні положення, сформульовані в першому розділі, отримують своє підтвердження та конкретизацію в експериментальній частині. Така побудова дозволяє забезпечити не лише логічну завершеність дослідження, але й його доказовість, оскільки кожне теоретичне узагальнення підкріплюється емпіричними даними.

У цілому структура дисертації є цілісною, внутрішньо узгодженою та адекватною поставленій меті й завданням дослідження, що позитивно характеризує рівень наукової організації роботи.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності.

Дисертація П.В. Прусака є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею. Дисертаційна робота виконана відповідно до вимог, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Аналіз тексту роботи не виявив порушень принципів академічної доброчесності. Усі запозичення мають коректні посилання, результати дослідження є оригінальними, а висновки – авторськими.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Висловлюючи ширий науковий інтерес до дисертаційної роботи Прусака Павла Вікторовича, відзначаючи її концептуальну цілісність, логічну структурованість та наукову вагомість, вважаємо за доцільне зупинитися на окремих дискусійних положеннях, які не знижують загальної позитивної оцінки дослідження, а мають рекомендаційний характер і спрямовані на подальше поглиблення представленої проблематики.

1. Питання співвідношення коучингових стратегій із компетентнісною моделлю підготовки психолога у роботі окреслено, проте потребує більшої визначеності. Зокрема, коучингові стратегії розглядаються як важливий складник професійної діяльності, однак їх статус — як інструментального чи інтегративного компонента — не завжди подано однозначно, що дещо ускладнює їх чітке позиціонування в структурі професійних компетентностей.

2. Проблема довготривалого ефекту сформованої готовності у дослідженні порушується опосередковано, однак не отримує достатньої емпіричної конкретизації. Зокрема, позитивна динаміка у межах експерименту є переконливою, проте питання збереження та реалізації цих результатів у подальшій професійній діяльності випускників потребує додаткового дослідження.

3. У роботі враховано окремі аспекти цифрового освітнього середовища, однак їх аналітичне осмислення є недостатньо розгорнутим. Водночас специфіка формування коучингових умінь в умовах дистанційної та змішаної освіти, зокрема особливості онлайн-взаємодії, потребує більш детального висвітлення.

4. Загальні закономірності формування готовності розкрито достатньо повно, однак індивідуальні відмінності здобувачів освіти представлені обмежено. Зокрема, такі чинники, як особистісні характеристики, мотивація та попередній досвід студентів, могли б бути враховані більш системно, що посилює б диференційований характер дослідження.

5. Експериментальна частина є переконливою, проте її аналітичний потенціал міг би бути підсилений порівнянням отриманих результатів із даними аналогічних зарубіжних досліджень, що дозволило б ширше інтерпретувати результати в міжнародному контексті.

Висловлені зауваження та побажання мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Павла Вікторовича Прусака, її теоретичної та практичної значущості, а також не впливають на достовірність і наукову цінність отриманих результатів.

Висновок: Дисертаційна робота П.В. Прусака на тему «Підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що має теоретичну новизну та практичну значущість. За рівнем виконання, актуальністю та обґрунтованістю результатів вона відповідає вимогам до оформлення дисертацій, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор – Павло Вікторович Прусак заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувачки
кафедри освітніх, математичних
наук та інформатики
Кременчуцького
національного університету
імені Михайла Остроградського

Олена Беспарточна

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:15:19 26.05.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Беспарточна О.І..pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 509.7 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук Беспарточна О.І..pdf
Розмір файлу без підпису: 607.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БЕСПАРТОЧНА ОЛЕНА ІВАНІВНА

П.І.Б.: БЕСПАРТОЧНА ОЛЕНА ІВАНІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2971402788

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:15:18
26.05.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000009B1B32015B8A5007

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00